

Suur Suomen runoja

Stava

SUUR-SUOMEN RUNOJA

SUUR - SUOMEN RUNOJA

JULKAISSUT

AKATEEMINEN KARJALA-SEURA

HELSINGISSÄ

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Omistetaan

BOBI SIVÉNIN ja

ELIAS SIMOJOEN

sankarimuistolle

Näköispainos ntamo 2013

ISBN 978-952-215-462-0

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

HELSINKI 1941

KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ SANA

ALKUSANAT

Ajatus tulevaisuuden suuresta Suomesta ei ole tämän vuosisadan synnyttämä. Yli sata vuotta sitten suomalainen kansallistunto havahtuessaan herätti myös näkemyksen kaikkien suomalaisten yhteydestä Pohjolassa, ja vuosisadan keskivaiheilta lähtien tämä silloisissa oloissa huimaava ajatus sai useita ilmaisuja suorasanaaisessa kirjallisuudessa ja runoudessa. »Äänisjärvi, Pohjanlahti, Auranrannat, Vienansuu» ei ollut yksinäisen selvänäkijän erillinen tuote; sillä oli vahvat juuret kansallisen tutkimuksen ja romantiikan sekä alkavan suomalaisuusliikkeen maaperässä. Niitä, jotka käsittelevät Suur-Suomi-kysymystä, ei ollut monta: suomalaisuusmies E. G. Ehrström, historioitsija Sakari Topelius, kielentutkija T. G. Aminoff, tutkimusmatkailija A. V. Ervasti, runoilija Oksanen. Romanttinen innostus ei jaksanut siirtää aatetta suurten joukkojen omaisuudeksi. Mutta tie oli viitoitettu, ja sitä lujitti jatkuva kanssakäyminen toisaalta kansanrunouden, toisaalta kaupankäynnin merkeissä Suomen ja Itä-Karjalan välillä.

Kun Suomi vapautui ja Itä-Karjalan väestö nousi taisteluun itsenäisyytensä puolesta, Suomen runotar heräsi jälleen laulamaan »Aunuksen ja Vienan virttä», ja vapaustaistelun mainingit kuvastuivat vielä tämän taistelun päättymisen jälkeenkin sekä vanhan että nuoren polven runoissa. Kymmenisen vuotta myöhemmin Inkerin ja Karjalan väestön

karkotusten herättämä voimakas vastavaikutus käänsi suomalaisten runoilijain huomion uudelleen heimoasiaan, ja etenkin akateemisen heimorintaman omien kasvattien runoudesta kalskahti tällöin esiin kohtalontuntuinen todellisuuden-taju ja määrätietoinen voitontahto. Talvisotamme sekä Suur-Suomen sota, jossa miekka parhaillaan piirtää rajaa Vienanlahdesta Laatokkaan, ovat vihdoinkin saaneet monet niistäkin Suomen runoilijoista, jotka ovat kulkeneet suurista kansallisista päämääristä etäällä käypiä latuja, virittämään yksimielisen voitonlaulunsa avartuvalle isänmaalle.

Tämä Suur-Suomen runouden kehityskaari osoittaa vastaansanomattomasti, että suursuomalaisella ajatuksella on Suomen runoudessa pitkäaikaiset perinteet, ja nimenomaan nykyisenä historiallisena ajankohtana sillä pitäisi olla jotakin merkittävää sanottavana jokaiselle kansalaisellemme.

Julkaisemalla tämän runovalikoiman ja omistamalla sen kahden parhaan ja puhtaimman taistelijan muistolle, jotka ovat antaneet työnsä ja elämänsä suurelle Suomelle, Akateeminen Karjala-Seura uskoo, että valikoiman runot osataan kirkastavat Itä-Karjalan ja muun Suomen historiallista yhteenkuuluvaisuutta sekä ovat omiaan innoittamaan sitä nousevaa sukupolvea, jolle ensi kädessä kuuluu Itä-Karjalan jälleenrakentaminen.

Äänislinnan päivänä, 1. 10. 1941.

Akateeminen Karjala-Seura.

A. Oksanen

SUOMEN VALTA

Nouse, riennä, Suomen kieli,
korkealle kaikumaan!
Suomen kieli, Suomen mieli,
niiss' on suoja Suomenmaan;
yksi mieli, yksi kieli
Väinön kansan soinnuttaa.
Nouse, riennä, Suomen kieli,
korkealle kaikumaan!

Suomalaisen kuokka, aura
kyntäneet on Suomenmaan;
kasvoi vehnä taikka kaura,
maa on meidän perkaamaa.
Kelläs täss' ois äänen vuoro
meidän maata johdattaa?
Nouse siis sä, Suomen kieli,
korkealle kaikumaan!

Suomalainen yksin kesti
ruton, näljän aikana,
yksin miekallansa esti
vihollisen maastansa.

Suomalain' siis yksin käyköön
 käsin ohjiin onnensa.
 Nouse, nouse, Suomen kieli,
 korkealle kaikumaan!

Äänisjärvi, Pohjanlahti,
 Auranrannat, Vienansuu,
 siin' on, Suomalainen, mahti,
 jok' ei oo kenenkään muun,
 sillä maalla sie oot vahti;
 älä ääntäs halveksu!
 Nouse, riennä, Suomen kieli,
 korkealle kaikumaan.

1860.

Jaakko Räikkönen

SUOMELLE

Vasta vanhalla ijällä,
 neljänkymmenen kohalla
 yksin yöllä maatessani,
 unetonna ollessani
 muistui mielehen minulle
 ruveta runon tekohon.
 Veli Suomesta sulosta,
 ylimmästä ystävästä
 ja varsin valaistuneesta,
 jolle mielehen jolahti
 nuorin veljensä nujompi
 etelässä Inkerissä,

ISÄNMAAN RUNO

Valikoima isänmaallista runoutta Jaakko Juteinista nykyaikaan. Toimittaneet *Eero Salola* ja *Olli Nuorto*.

Jo talvisodan aikana koettiin, mikä henkinen voimavarasto meillä piili kansallisessa säveltaiteessamme ja myöskin runoudessamme. Varsinkin kotirintamaan valoivat uutta uskoa ja uskallusta isänmaalliset säkeet, sekä vanhat että sotatalven synnyttämät, ja myöskin tuhotulvaa toivottoman pitkällä rajoilla torjuvat miehet herkistyivät niitä kuuntelemaan kuin uusin korvin, — milloin siihen lyhyen lepotuokion aikana vain oli tilaisuus.

Tähän teokseen on koetettu koota paras ja painavin, mitä Suomen runoilijoilla on sitten Jaakko Juteinin päivien ollut sanottavaa isänmaalle ja isänmaasta. »Isänmaan runo» valmistui painokuntoon jo ennen paraikaa vielä jatkuvan puolustusotamme puhkeamista. Meidän nyt elävien on suotu nähdä, ettei runoilijain usko ole joutunut häpeään. »Valottuu Aunuksen aamu, nousee Perman päivä.»

Nämä suppeahkon valikoiman runot kertovat tälle ja tuleville sukupolville, millaisen alinomaisen uhan ja musertavan idän paineen alaisina tässä maassa luotiin kansallinen kulttuuri ja kypsyttiin suurista unista suuriin tekoihin. — Hinta 45 mk, sid. 65 mk.

NÄKÖISPAINOS NTAMO 2013

KARJALAN LAULU

Professori V. *Tarkiaisen* kokoama valikoima Suomen Karjalan, Vienan, Aunuksen ja Inkerin runoutta — valikoima, joka sisältää mitä edustavinta, juhlatilaisuuksiin sopivaa runoutta ja antaa selvän käsityksen siitä, miten antoisia nuo laulun maat ovat olleet runoilijoille. — Kansan elämän ja tapojen kuvauksista on valittu joitakin näytteitä. Teoksen alkuun on julkaisija kirjoittanut kokoelman sisältämää runoutta monipuolisesti esittelevän johdannon.

»Karjalan laulu on siroa, kapeata kokoa, ja sen ulkoasu on erittäin kaunis. Hinta 50 mk, sid. 70 mk.

9 789522 154620 >